

DOKUMENTACE ZÁVĚREČNÉ PRÁCE

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA VÝTVARNÝCH UMĚNÍ

FACULTY OF FINE ARTS

ATELIÉR PROSTOROVÉ TVORBY

SPATIAL DESIGN STUDIO

BROUKOLAP 3000

BROUKOLAP 3000

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

BACHELOR'S THESIS

AUTOR/KA PRÁCE

AUTHOR

Jana Krajná

VEDOUCÍ PRÁCE

SUPERVISOR

MgA. Vojtěch Vaněk

BRNO 2025

OBSAH DOKUMENTACE:

TEXTOVÁ ČÁST
OBRAZOVÁ ČÁST

s. 4-6
s. 7-11

TEXTOVÁ ČÁST

BROUKOLAP 3000

Bakalářská práce

ABSTRAKT

Bakalářská práce BROUKOLAP 3000 analyzuje vztah mezi organickým chaosem a mechanickou přesností, sleduje transformaci nahodilosti v pevně strukturovaný systém, který však svou repetitivní povahou generuje novou neuspořádanost. Klíčovým tématem je hierarchizace vnímání a proměna vztahu mezi přirozeným a umělým v závislosti na interakci diváka s instalací.

Práce vychází z fenoménu hemžení hmyzu, v němž se prolíná zdánlivý chaos s uspořádanými vzorci. Organické trajektorie pohybu brouků se stávají podkladem pro mechanicky reprodukováný vizuální záznam, jehož repetice opět směřuje k chaosu. Dochází tak k cyklickému střídání řádu a neuspořádanosti, kdy biologický systém vymezuje mechanický proces, jenž se však postupně stává nečitelným. Klíčovým prvkem instalace je kosočtvercový objekt zavěšený v místnosti, jenž funguje jako stabilizační i destabilizační prvek současně. Na jedné straně působí jako pevný bod ukotvující vizuální i prostorové vnímání, na straně druhé jeho konstrukce a interakce s okolním pohybem vytváří dojem prostorové dezorientace a iluze další dimenze.

CÍL PRÁCE

Cílem této bakalářské práce je navrhnout a realizovat instalaci, která vytváří konstruovaný chaos – prostředí, jež spojuje živelný pohyb s mechanickou strukturou. Instalace se skládá z centrálního objektu a audio nahrávky z procesu sběru dat. Klíčovým prvkem celku je kosočtvercový objekt zavěšený v prostoru, který slouží jako opora i narušení – stabilizuje pozornost diváka, zároveň však vytváří prostorovou nejistotu a iluzorní vnímání dalšího rozměru.

Významným aspektem instalace je aktivní role diváka – pro její plné prozkoumání musí návštěvník vstoupit do objektu, doslova se mu podřídit a ulehnot do jeho konstrukce.

TECHNICKÝ POPIS A KONSTRUKCE INSTALACE

BROUKOLAP 3000 navazuje na předchozí práci PRACOVAT NEMUSÍŠ TO BUDE TVŮJ TREST, která zkoumala nekonečnou repetici textového pásu. Nová instalace posouvá tento princip dál – vytváří mechanický systém, do nějž je divák fyzicky vtažen.

Hlavním stavebním prvkem je kosočtvercový rám vytvořený z perforovaných ocelových L profilů spojených dohromady pomocí speciálně navrhovaných ocelových dílců vyřezaných na laseru na kov, které slouží jako nosná konstrukce. Konstrukce je lehká, avšak pevná, a umožňuje zavěšení objektu do prostoru. Do rámu je uchycen mechanismus dvou protiběžně rotujících popruhů z transparentní folie, přičemž každý z nich je nesen soustavou čtyř 3 D tištěných válců s ložiskovou osou.

Na popruzích z transparentní folie jsou vyryty trajektorie chůze různých brouků. Tyto záznamy vznikají experimentální metodou, kdy je brouk jemně a šetrně umístěn na

magnetickou kreslící tabulku. Sledování pohybu brouka po podložce zanechávám lineární kresbu, která je následně digitalizována a převedena do rytin na popruhy.

Rotační mechanismus je poháněn dvěma samostatnými elektromotory (DC motor s převodovkou), jejichž rychlost je sladěna tak, aby se popruhy pohybovaly plynule a v opačných směrech. Napájení je řešeno přes zdroj skrytý na stropě místnosti, stroj se uvede do chodu pouze za předpokladu, že návštěvník vstoupí do zorného pole fotobuňky.

Uvnitř objektu je umístěno lehátko, které umožňuje divákovi ulehnout přímo pod systém obíhajících popruhů. Prostor je osvětlen nepřímo – pomocí LED pásků umístěného zespolu instalace. Osvětlení zvýrazňuje proměnlivost linií a vytváří jemné stíny, které umocňují iluzi pohybu a prolínání.

Součástí instalace BROUKOLAP 3000 je i audio stopa, která se v prostoru přehrává ve smyčce. Nejde o hudební doprovod ani komentář, ale o surový záznam hlasu autorky při sběru dat – tedy ve chvílích, kdy jemně a s pečlivostí láká a navádí brouky k pohybu po magnetické tabulce. Vzniká tak podivná forma intimního dialogu mezi člověkem a hmyzem, která zároveň působí jako rituál, jako magické zaklínadlo, jako vnitřní hlas, který nelze umlčet. „Ahoj broučci... jee, vás tady ale je... no pojď blíž, tady ke mně... neboj se...“ – takto zní fragmenty smyčky, které se v prostoru opakují a rezonují s vizuální složkou instalace. Hlas je vlídný, mazlivý, místy až dětsky uhranutý, ale právě v této nevinnosti se skrývá neklid a zvláštní dvojnáčnost.

Audio stopa zde nefunguje jen jako dokument, ale jako další vrstva konstrukce – přenesený mentální prostor autorky, který proniká k divákovi a vytváří jemné napětí. Tím, že se tento vnitřní hlas neustále opakuje, dostává až mantrický, hypnotický charakter, čímž se stává součástí oné pomyslné „dimenzionální kapsle“, kterou instalace evokuje. Divák, který se rozhodne vstoupit dovnitř a ulehnout pod popruhy, se tak nejen vizuálně, ale i zvukově ocitá v soustavě jemného psychického nátlaku – nikoli však násilného, ale jakéhosi neodbytného, tichého nutkání. Je v tom cosi podobného, jako když člověk slyší svůj vlastní vnitřní hlas, který ho navádí – někdy k podivným, zbytečným činnostem, jindy k nerozumnému opakování gest a rituálů.

Tento moment vnitřního podřízení a psychické pasivity je klíčový – divák se nedívá na stroj, ale stává se jeho součástí. Audio stopa mu podsouvá tón, náladu a rytmus. Nejde o zvukovou kulisu, ale o hlas mechanismu samotného, hlas, který je zároveň dětský i technický, empatický i manipulativní. V jeho neustálém opakování se zračí podobný princip, jaký nesou i rotující pásy s kresbami – zdánlivě vlídný, ale ve skutečnosti monotónní a neúprosný pohyb, který člověka pomalu stahuje dovnitř.

Zvuk v instalaci tak doplňuje vizuální dimenzi o hlas autority, který však nemá klasickou formu. Není to příkaz ani zákaz, ale laskavé navádění, které zpochybňuje hranici mezi pečováním a ovládáním. Brouk, který na počátku reagoval na lidský hlas, se stal podnětem pro vznik celého systému – nyní je ale ten samý hlas adresován divákovi. Divák se stává tím, kdo má být polapen, nalákán, znehybněn a pozorován.

Audio Stopa je tak poslední rovinou převrácení hierarchie, kterou BROUKOLAP 3000 tematizuje – člověk se mění ve sledovaný objekt, ve brouka uvězněného v systému, který sám pomáhal vytvořit. A to vše za doprovodu hlasu, který mu jemně, ale vytrvale šeptá: „pojď blíž... neboj se...“

ESTETICKO-FILOSOFICKÝ KONCEPT

BROUKOLAP 3000 tematizuje rozhodovací moment diváka, který se musí vzdát aktivní role a doslova se „odevdat“ instalaci. Teprve ulehnutím pod konstrukci dochází ke kompletnímu vtažení do jejího rytmu. Tento krok je aktem podřízení se stroji – člověk se stává pasivní součástí systému, který vznikl na základě pohybu jiného, zcela odlišného živého tvora.

Díky monotónnímu pohybu a neustálému opakování, které se však nikdy přesně neshoduje, dochází u pozorovatele k proměně vnímání. Zpočátku klidná vizuální kompozice se může stát dráždivou, až klaustrofobní. Dlouhodobé pozorování pohybu může vést k jemnému halucinačnímu efektu, v němž stroj působí, jako by vytvářel vlastní dimenzi prostoru – novou realitu, která se odtrhává od okolí.

Instalace zpochybňuje antropocentrický pohled na svět – člověk již není ten, kdo vytváří smysl, ale ten, kdo jej hledá ve stopách jiných tvorů. Brouk zde není objektem zkoumání, ale generátorem obrazů. Stroj se stává prostředníkem, který tyto stopy překládá do jiného média a dává jim nový význam.

ZÁVĚR

BROUKOLAP 3000 je instalace o pozorování, podřízení, překladu a deformaci. Vzniká jako výsledek jemné spolupráce mezi člověkem, hmyzem a strojem. Vzniká z jemnosti, ale působí s intenzitou – vtahuje, pohlcuje, znemožňuje jednoduché čtení.

Celkově se jedná o systém, v němž nahodilost generuje řád a řád generuje opět chaos. Vizuálně i ideově se pohybujeme v prostoru mezi světem hmyzu a světem člověka, mezi mechanikou a biologii, mezi pozorováním a pohroužením. Práce tak nabízí prostor, kde může být přítomnost něčeho malého, přehlíženého – například brouka – zdrojem hlubšího porozumění celku.

V Rámci rešerše témat bakalářské práce bych ráda zmínila pár referenčních autorů. Japonský umělec Yukinori Yanagi ve svém díle Wandering Position 1997 po dobu deseti dnů mapoval trajektorii pohybu červeného mravence červenou křídou na zem ve vymezeném prostoru. Dalším z autorů je španělský fotograf Xavi Bou který zviditelňuje letové dráhy hmyzu skrze fotografie. Na závěr bych chtěla zmínit svého oblíbeného autora, Žilvinas Kempinas ma speciální schopnost vytěžit z minima maximum v rámci kinetického sochařství.

INSPIRAČNÍ ZDROJE:

<https://chisenhale.org.uk/project/yukinori-yanagi/>

<https://xavibou.com/entomographies/>

<https://www.zilvinaskempinas.com/work>

http://www.uram.net/eng_new/intro_en.html

OBRAZOVÁ ČÁST

